Melléklet a Szabad Szó 7. számához. Budapest, 1907. Februarie 1/14.

VOINȚA POPORULUI

foaiă septemânală luptătoară pentru drepturile agricultorilor, muncitorilor, meseriaşilor, cubicaşilor, şi ale gazdelor mici.

Numerul telefonului 59—21. Numerul telefonului 59—21.

Cei interesanţi pentru abonarea foaei, caute la ,,Tribuna" acestei foi.

Primredactor: MEZŐFI VILMOS deputat dietal.

Redacţia şi administraţia: VII. KERÜLET, ISTVÁN-UT 67. SZÁM. Tot feluri de scrisori, bani şi altele sunt de a se trimite pe adressa „Szabad Szó", VII., István-ut 67. sz.

Fraţilor!

„Voinţa Poporului" apare din nou. Foaia ca sĕ remână organ politic, ar trebui după legile de azi sĕ depunem-o cauţiune de mai multe miĭ coroane. Partidul, pre cum ştiţi este serac; de-o — camdată foaia „Voinţa Popoporului" are sĕ apară-ca supliment la „Szabad Szó" — foaia tovărăşilor unguri, carĭ şi-a dat trudă mai mare şi foaia lor a devenit organ politic. Abonarea sĕ face la mai sus numita foaie, unde sĕ capetă ca supliment: „Voinţa Poporului"-; de-o-camdată de doauă orĭ lunar.

Toţiĭ acei pretini şi tovarăşi, carĭ sunt membrii **Alianţei tĕreşti pentru apărarea lucrătorilor** (sindicatului muncitorilor de pămănt) şi plătesc cotizaţia stabilită în 5 crucerĭ septĕmânal, are sĕ primească, sĕ capete foaia, suplimentul „VOINŢA POPORULUI" gratis — încinste. Acei, cari voesc sĕ fie în rândul luptei noastre, înscriesă-şi formeze **„tovărăşia"** Indrumaţiuni, şi cum sĕ formează tovărăşia (?) — sĕ vĕ adresaţi la:

„SZABAD SZÓ"
Budapest, VII., István-ut 67. I. 8.

Nainte.

Bine ştiţi că am fost atacaţi de oamenii stăpânirei. Am fost condamnaţi la temniţi cu luni de zile. Am fost urmăriţi şi perzecutaţi. Cu un cuvânt am rebdat, am suferit multe şi vom suferi pentru „Voinţa Poporului".

Cu toate aceastea urmăriri şi asupriri am dus steagul roşu al socialdemocraţiei înainte. Lupta noastră a avut până acum destule succese. S'a înfinţat marele sindicat, marea „Alianţă ţărească pentru ajutorul lucrătorilor plugari"; care a organizat deja o mare parte a ţărănimei. Prin luptă noastră am ajuns acolo că în decursul anului 1907. sĕ va introduce votul universal şi secret.

Lupta noastră sĕ aibă pe viitor mai mare spor este de lipsă ca să mărim ,,Voinţa Poporului" căci e este prea mică foaia în care să putem arăta şi da părerile nostre contra mişeliilor, ticăloşiilor şi duşmăniilor, cu care duşmănii poporului voesc a nimici.

De a mări foaia ,,VOINŢA POPORULUI" avem mai întâi de toate lipsa de ajutorul fraţilor şi tovarăşilor nostri. Dela guvern nu avem ajutor, nici dela duşmanii poporului, dar nici nu cerem dela ei. Nu cerem ca să ne partinească, pentru că ştim, că deacă ei ne-ar părtina, ne-ar da ceva, ar trebui săle facem în schimb ceva.

Deaceea nu cerem ajutorul nimeruil ca sĕ nu le dăm, dar ne cerem noi truda şi sârguinţa noastră. Precum ştim ajuta susţinerea acestei societătăţi, care nu mult bine iĭ aduce păturei muncitoare, putem să ne ajutăm şi pre noi, sacietăţile noastre şi să facem tare şi puternică ,,Voinţa Poporului", care este lumina în popor. Deacea cerem ajutorul numai dela fraţi şi tovarăşi nostri, pentru că ştim acea căci resplata luptei noastre nu este flori, ci spini, cari duşmani poporului ni aruncă în cale să nu străbată lumina învetĕturilor noastre în mijlocul poporului prin foaia ,,Voinţa Poporului". Şi totuşi luptăm cu energie pentru viitorul mai bun al copiilor poporului muncitor din această ţiară. O facem din datorinţă, o facem ca nepoţii să nu ne verse lacrămi la căpătâi, când vom muri şi nu le am lăsat macar o viaţă slobodă — liberă.

Mergem pe calea apucată înainte pentru desrobirea poporului muncitor. Nu este putere în lume, care să ne poată opri. Nu vom odichni până nu vom ajunge scopul: M â n t u i r e a p o p o r u l u i m u n c i t o r d i n e c s p l o a t a r e a ş i j u g u l c a p i t a l i s t.

Catră voi ne întoarcem fraţi romăni şi faceţi ca sĕ nu fie comună în care să nu fie organizaţ poporul în grupa ,,Alianţei ţăreşti pentru ajutorul lucrătorilor de pământ. Să nu rămâna colţ de pământ locuit de români unde să nu ajungă ,,Voinţa Poporului" care preste întreaga ţiară ne ţânc în strântă legături, care este foaia robotaşilor români din câmp, fabrici şi lucrătoare.

Fie care muncitor să cetească ,,Voinţa Poporului" şi să-o aboneze, aratând căci şi el duce o cărămidă la acel mare zid al mântuirei poporului muncitor. Deci, punetive trude pentru mărirea şi răspândirea armei voastre „V o i n ţ a P o p o r u l u i".

Drepturi poporului!

Strigătul cu care 'ncepem scrierea, poate în rândul robitorilor de oameni, nu va găsi locul. Din nou ne-vor învinui, căci revoltăm — voim să risipim întocmirea celor moştenite dela strămoşi. Din nou vor aduna învinuiri asupra socialismului, acei, cari tremură de valul socialismului ... Poate să ne învinue, poate să tragă în noi cu plumb, poate să ne 'nhame în jug de boii; dar nu va omori, nu vor înhăma valul — de care cutremură: neomenia — păcatele acelor, cari milioane de lucrători au desbrăcat de modesta lor viaţă „Socială“ şi ca sclavii să retrag în urmele lăsate de plugul capitalului, a cărei brazdă astupă sudoarea, sângele acelor, cari de timpuriu — sdrobiţi de povoarele vieţei — mor ... Când ne-am pus de gând, căci vom da poveţe de luptă, pentru viaţă — în luptă adeverată poporului nostru, nu am provocat poporul la-o luptă cu arme, eare stinge firul vieţei ori şi cărui fiinţă omenească. Am făcut apel de luptă contra neştienţei şi am dat revolta întunerecului, care să sbate să zugrume adeverul, am luat luptă de viaţă!

În luptă proclamată de partidul socialist reorganizat, s'a înşirat mulţimea lucrătorilor români. În acea luptă cu valul românimei muncitoare din Ungaria, a păşit şi subjugaţi, robiţi şi de toate vânturele vieţei zbătuţi locuitori, comunei Şepreuş din comitatul Arad. Fraţi şi tovarăşi din Şepreuş, pre cum am scris şi în anul 1903. au voit să dovedească prin fapt, căci nu voesc purtarea cruntului jug, care este răzimat prin societatea vieţei de acum — pre a'l lor umer!

— Şi ca protestare contra vieţei ce-o duc, în văpaia aceasta de classă, contra nedreptăţilor: celor ce nu muncesc le aduce viaţă fericită, iar muncitorilor istoriţi: viaţiau amar! ... Nime mai bine ca ei, — şepreuşienı au simţit durerea şi în chinul suferinţelor-lor au voit să'şi aleagă pre un tovarăş a'l nostru de jude comunal şi dela urna de alegere a fost respinşi prin nemilosul glonţ, care la moment a omorât cinci oameni ... Tovarăşi şepreuşteni, (ca-şi cei mulţi coceţăţeni) de multe drepte adevăruri sunt lipsiţi şi în comuna unde este vatra casei lor — spălată cu lacrămi şi amară sârguinţă, a voit să fie conduşi prin judele comunal de aşa un bărbat, care sufere, şi simte durerile lor! Şi ce a fost respunsul? Omorâtori, a tras cu glonţul în carne vie. Sunt de atunci mai bine de trei ani şi o judecatorie, tot pre cei din rândul răniţilor iau condamnat; iar Curia a redus predeapsa tovaraşului Iosif Matei la 6 luni, iar celorlalţi, câte 3 temniţă.

Voim să constatăm, căci prin pedeapsa adusă, oare s'a şters petele de sânge — din ranele produse — de gloanţele oţelului? Oare sângele acela care stă şi azi în avalma seracilor şepreuşteni nu'şi ridica mânia şi pretinde drepturile pentru care s'a versat, drepturile poporului ...?

Constatarea fie pacea, iubirea, dragostea şi nădejdea în viitorul luptei muncitoare, care asigură munca, viaţă şi perirea trândavei lene. Ear preste întreg ţinutul, unde a petruns idea socialistă vě sfătuim, ca să nu daţi motiv glonţului omorîtor. Să nu vě aruncaţi în braţele omoritorilor, căci vedeţi îşi bat joc de viaţa seracului. Bine a zis oare (?) profesorul German Menger: legea cu mult este mai strictă faţă de sărac, ca de ce'l bogat.

Deacă a zi-so şi este adevarată zicerea lui atunci poporul cu puteri înzecite trebue să-sě în-

FOIŞOARA.

Cum s'a format domnia?

Pe malul râului Nil din Egipt să întinde aşa numitul „Pămîntul Roşu“. Nainte cu mii de ani, când lumea ducea o „viaţă comună“ lipsită de cultura evului mediu, trăiau în datinele evului vechi, lumea, locuitorii pământului roşu duceau o viaţă îndestulită, erau îndestuliţi pentru că trăiau în societate comună, în forma comunismului viitor, toţi lucrau.

Cînd pământul era ameninţat de atacurile popoarelor vecine, toţi erau la arme, cu arcul şi cu buzduganul în mână să-şi apere vatra comună. Neputincioşi, bătrânii duceau orânduiala casei, iar cei de muncă erau înpărţiti la locul lor: tîmplarul cioplea, faurul făurea, pescarul pescuia şi cei mai mulţi erau la vânat, pentru că vînatul le era unealta de trai şi prada strânsă după munca lor să înpărţia întră dânşi, fiecare işi lua partea sa.

Poporul egiptean înmulţindusě, s'a ridicat din rândul lor, unul care a ştiut să însufletiască poporul întru atât, de s'au denumit rege. Intaiul rege, domnitor al Egiptului a fost şi s'a numit „Mena“.

Proletarul comun, devenit rege, nu sě schimba sě, dar toată „era noauă“ avînd şi azi duşmani, aşa şi atunci. Uni duşmănea pe Mena, proletarul, devenit rege, şi sě nu fie detronat, pre cei ce era contra ideci lui de regat, îi denumi de „spătuitori“ ai lui îndatinandui la o viaţă de trîntori, fără lucru trăiau pre spatele şi după sudoarea uriaşului mun citor, tocmai în forma trântorilor societăţei de azi

Dela regele Mena să ecstrag urmaşii regilor iar a sfătuitorilor: prinţii şi boeri din ziua de az

Urmaşi lui Mena să deosebesc în toale de e întemeitorul regatului. Mena era din poporul d atunci, cel mai isteţi; iar urmaşi lui — în ştiin pot să fie trântiţi şi de nu învețecel de şustăr.

Tot acea deosebire ogăsim şi la analisare sfătuitorilor şi boerilor de azi. Boerimea de azi est mai puţin cultă de cât eclavi lor. Ei trăesc în ştiin sclavilor lor, mânâncă pânea, bea vinul — sânge celor ce lucrează via cu sudori. Prin ajutorul de poiaţilor a ajuns la fericirea de-o vedea în jur lor mii de sclavi plini de isteţiunea de a făuri la ţuri, pentru uriaşul istovit, pentru uriaşul muncito

Cei cu dorul de a fi martor acestei foişoa poftească şi să ocupe cu istoria şi se vor conving căci toate ce sunt şi pot reforma sunt cu efect cu puterea voinţei omeneşti.

Nu este un lucru mai nobil, de cît acela că omul îşi cunoaşte trecutul, ştie cine este, căci num aşa se formează din fie care ocnaş al ştiinţei o cet pre care vânturele eventuale nu pot se-o risipeas

șire și să muncească întru respândirea socialismului, ca uniți pre calea legei să înaintăm, la cuserirea drepturilor noastre; uniți, cu puteri înzecite în credința convingerei noastre să pretindem: nu moarte, nu sbuciumare în prăpastia vieței, căci doar și noi suntem oameni, pentru că soartea — societatea vieței de azi nea format proletari și încă proletari români, — nu jugul de toate zilele săne fie părtaș a'l vieței, pretindem și noi ce-a ce nise cuvine — viață de om, să nu ne fie amare zilele ce mai avem de viață, pretindem în rândul mișcărei muncitoare, drepturile poporului!

TRIBUNA.

—

Cum se petrec jakabokányisti. O grupă sĕracă a jakabokányistilor în 6-lea januarie a aranjat o petrecere, în oare-care crîșma. Noi n'am mers la ei a fura și a vĕrsa sînge, cum au făcut ei cu noi, dar pentru-aceea petrecerea era jovială. Anume câteva femei au întat cu pălăriă în cap în localul petrecerii. Vezînd aceasta jakabokányistii au atăcat femeile neapărate și luând pălaria de pe cap s'au apucat de părul femeilor serăce. De bună samă nici femeile nu stăteau cu brați încrucișate și ici-colo sări o palmă pe față jakabokányistilor. Sdrențe de haine, păr, sânge documentau cum se petrec ei. In luptă mare s'au pierdut — în buzunarul lor — și cîte-va haine prețioase, bani și altele — de bună samă spre memoria eternă al petrecerii.

Preot adeverat. Cine-i preot adeverat, așa în iuțală n'am putea spune. De bună samă sunt cîți-va. Intr' altele și Alesandru Vasadi preot gr. or. din comuna Tamásda. Scim și afirmăm, că-i adeverat. Aceasta documentează și epistoala lui, în care caracterizând cu cuvînte frumoase munca celor puternici, spune, că și el, ca prietin bun al poporului, e socialdemocrat adeverat. Iată o noua dovadă, că și noi credem în Dumnezeu. Numai că chiar așa, că Alecsandru Vasadi, suntem luminați.

Omoriți-îl. Nebunia, prostia și cutezanța jakabokányistilor n'are capĕt. Ei cred deja că lor tot e ertat, ei pot face, ce vreau. Nu pot vedea cu înimă bună, că și noi trăim, ba încât putem ajutăm poporul sĕrman, nu pot vedea, că mântuim oamenii sĕraci, să nu-i poată jefui. Dar mai cu samă fratele Mezőfi li stă în cale. Deși fratele Mezőfi chiar interesele lor a apărat mai deunezi în casa țerii, ei nu cunosc gratitudine. Nu-i destul, că în sara de anul nou ne-au atăcat și mai ca au omorit pe trei frați ai nostri, acum cu în foaia lor provoacă pe toți, ca pe fratele Mezőfi să-l omoară, unde îl află. Pe lângă aceasta espresiunile, cu care vorbesc despre fratele Mezőfi, nici nu vin în samă.

Nici noi, nici fratele Mezőfi nu se teme. Spurcăciunea lor ne atinge numai într'atâta, că și acuma se află muncitori, cari cere fericire sub steagul lor roșu — de sângele fraților. Spurcăciunea aceasta e nouă dovadă, cît de neagră e înima lor. Oare cine are folos din aceea, că fratele Mezőfi, cine neclnitit a luptat și luptă în contra celor puternici, — să fiă omori. E dar ei, puternicii. Vedsți acum în a căror interes scriu ei în foaia lor. Bani, bani vreau ei, ori-și cum. Sânge de om, sudoarea apĕsatilor lor e tot egal! Numai bani.

Cine a mai putut crede în ei, după aceste de bună samă cu ura și desprețuirea cea mare se va întoarce dela ei. Iară voi fraților grijiți și să ve feriți de jakabokányii. Afară cu ei, dacă strigă. Iară de se poate, luminuți-le.

Rufele murdare ale ministrului de justiție Polónyi. Coaliția a considerat deja afacerea murdară cu care a fost acuzat Polónyi de cătră fostul primar din Budapesta ca aplanată prin aceea, că Halmos — la îndemnul medicului său de casă, care l'a speriat că va muri în urma emoțiunilor unui proces cu Polónyi. Că Polónyi nu va scăpa teafăr și curat prin această nouă manipulație murdară e evident. Acuzele lui Halmos sunt bazate, căci iată ce declară însăși fii lui Halmos: „Putem declara în modul cel mai hotărit, că dovezile se aflau în mînile tatălui nostru și că el se pregătea să lé așterne locului competent. Mai putem declara că el nu s'a lăsat folosit spre scopuri politice". Cea mai gravă acuză a lui Halmos a fost că Polónyi și-a folosit mandatul de reprezentant în consiliul comunal spre scopul de a'și înmulți averea proprie.

Acum vine deputatul Lengyel Zoltán și acuză din nou pe Polónyi cu toate cele ce l'a acuzat Halmos și pretinde a fi dus înaintea curței cu jurați spre a dovedi acuza.

Și ce face Polónyi? Să ascunde în dosul clubului kossuthist și cere eschiderea din partid a lui Lengyel Zoltán pentru că a îndrăznit să descopere blăstămățiile lui. Insă ascunderea nu a ținut mult, pentru că conșciența in atât la mustrat, de și adat demisia, a mulțămit de a fi ministru și așa s'a dus Polónyi și a venit la scaunul ministerial fostul secretar la ministerul de justiție Günther Antal, care în prima vorbire ce a făcuto unde este ridicat, a adeverit-e căci nu are să fie mare pretin mișcărilor democrate.

Abonamentul:

Pre un an 4 cor. 80 fil., pre un jum an 2 cor. 40 fil., pre un sfert de an 1 cor. 20 fil., un sîngur numer în Budapesta 8 fil., în părți 10 fil. la „SZABAD SZÓ", unde este ca supliment „VOINȚA POPORULUI".

Membrii „tovărășiei" foaia o capetă gratis — încinste.

Membri tovărășiei. Toți acei, cari fac parte din tovărășia noastră; pre — lânga sfaturi, cum sĕ ajungă la-o plată a lucrului mai mare, cum sĕ lege contracte cu arendași de pământ, cu gazdele slugi, la secerat de grâu și altele; sfaturi juridice, în ori și ce fel de legiuri — pre lângă alăturarea ștemplei de respuns, îi de sfatul de lege a tovărășiei în cinste.

Dătorinţă fieşte cărui lucrător, gazde — proprietari mici şi-a meseriaşilor, este sĕ între în tovărăşie, care în tot d'ea una îĭ stă în ajutor.

Acei ce vo.sc sĕ facă parte din lupta noastră, cum trebue să sĕ organizeze capĕte sfaturi dela partid, cu cărticele de membru.

Tot felul de epistoale se adresează:
„SZABAD SZÓ“, Bndapesta, VII., István-ut 67.

CRONICĂ.

Mandatul dela Bocşa nimicit. Comişiunea verificătoare a nimicit mandatul dela Bocşa al deputatului Coriolan Brediceanu. Prin urmare la Bocşa vor fi alegeri noi de deputat.

Procesele slovacilor. In anul, care abia s'a început, au fost confiscate doue foi slovace pentru pretinsă agitaţie şi pentru preamărirea deputatului naţionalist Juriga. In curind se vor ţinea pertractări la Pojon în vre-o 7 procese noi intentate foilor slovace.

Sărăcia creşte neîncetet în ţara Ungară. In anul 1905 s'au vîndut la licitaţie 10.742 moşii încărcate cu datorii. Din aceste mai mult de jumătate erau moşii mici, în valoare de 1000—2000 coroane. Prin această mii şi mii de ţarani au ajuns în mizerie şi au mărit ceaţa muncitorilor ziuaşi.

Manevrele mari din anul acesta se vor ţinea pe la Banfi-Hunyad.

Faliment senzaţional. La Londra au dat faliment trei bănci mari, cauzînd acţionarilor pagubă de un milion şi jumătate lire sterlinge (36 milioane coroane). Intre acţionarii păgubiţi e şi prinţul Five, ginerele regelui Eduard.

Defraudare. Directorul de bancă Iosif Klein din Debreţin a defraudat un pătrar de milion coroane, pe urmă văzind pericolul a fugit.

Goană. Dîn Sătmar ni să scrie, că în ziua de 21 Ianuarie căpitanul poliţienesc Tankóczi împreună cu 4 jandarmi şi un detectiv au intrat cu forţa în localul muncitorimei şi au dat afară pe toţi tovarăşii. Opt servitoare, cari au voit să se înscrie în grupa alianţei muncitorilor de pămînt au fost arestate. Pînă cînd vor mai dura paşalicurile aceste coaliţiontste?

Noile procese ale Tribunei. Redactorului „Tribunei“ i-s'a adus oficial la cunoştinţa că 2 articole din „Tribuna“ au fost incriminate pentru preamărire de crime..

Luptă între greci şi bulgari în Macedonia. In satul macedonean Cleposna a avut loc o luptă straşnică între greci şi bulgari. Bande bulgareşti au aprins satul. Toţi locuitorii, 280 la număr au fost ucişi.

Cutremur mare de pămînt s'a întîmplat pe insula Jamaica. Oraşul înfloritor Kingston a fost distrus aproape cu desăvîrşire. Peste şapte sute de oameni şi-au perdut viaţa, cam 300 au fost grav răniţi. E primejdie, că oraşul şi împrejurimea lui se va scufunda cu totul în mare.

Bombă în palatul Ţarului. In palatul Ţarului rusesc a fost aruncată Vineri o bombă. Familia regală s'a ales numai cu spaima. Un servitor de curte a fost rănit.

Naie scufundată. Naia engleză „Pengveru“ s'a scufundat. Douezeci şi patru matrozi s'au înecat.

Furtună mare s'a întîmplat Sîmbătă în Sidney. Uraganul a nimicit aproape tot oraşul.

Explozie pe tren. Din Sandfort (India) să telegrafiază că pe linia Biklord a explodat la 19 Ianuarie un vagon încărcat cu praf de puşcă. 19 oameni au murit. 30 au fost grav răniţi, între cari mai mulţi de moarte.

Două mii de oameni sfîrticaţi de fiare sălbatice. In anul trecut (1906) 2054 de oameni s'au prăpădit fiind stîrtecaţi de fiare sălbatice (lei, tigri, leoparzi, etc.) sau mişcări de şerpi veninoşi. Animalele sălbatice au omorît 92.277 animale domestice. Oamenii au omorît 16.915 fiare sălbat ce şi 64.117 şerpi.

MUNCA şi CAPITAL.

FRAŢILOR! Puneţivă toată truda şi respândiţi foile parţidei şi în fundul codrilor sĕ nu lipsască, căci aceasta este lumina adeverată — a poporului. Foile noastre sunt: „SZABAD SZÓ“ — ungurească. Suplimentele: „VOINŢA POPORULUI“ (română), „DAS FREIE WORT“ (nemţască), „SLOBODNA RECS“ (sârbească). Nainte dar, pre muncă sus!!!

PIAŢA DIN BUDAPESTA.

I. Cereale.

Grâu,	maja m.	cel mai frumos	15 cor. 60 fil	
„	„ „	„ mijlociu .	15 „ 20 „	
„	„ „	„ mai slab .	14 „ 90 „	
Secara,	maja m.	dela	12 cor. 65 fil.	— 12.95
Orz,	„ „	„	12 „ 30 „	— 12.90
Cucuruz,	„ „	„	12 „ 50 „	— 12.70
Ovăs,	„ „	„	14 „ 80 „	— 14.20

II. Producte.

— Preţurile sunt socotite după 100 kilogr. şi in bani gata. —

Unsoare de Porc,	dela	142 cor.	— 143 cor.
Slănină, ...	„	110 „	— 115 „
Cartofi, ...	„	2 cor. 70 il.	— 4.60
Spirt, ...	„	42.50 cor.	— 43 cor.

III. Târgul de porci Kőbánya (Steinbruch).

(Prima calitate ungară).

Bătrâni	124—125 fileri kilogramul
Tineri	129—132 „ „

Bani, scrisori şi tot-feluri sunt de a se adressa la

„Szabad Szó“
Budapest, VII., István-ut 67. sz.

Tipografia Ranko Milics, Budapesta, IX., Tompa-utca 14.